

BESCHIKKING

Wet Natuurbescherming - ontheffing soorten bestrijding van schade, overlast.

Aanvrager	Gemeente Steenwijkerland
Aangevraagde activiteiten :	Aanvraag Ontheffing soortenbescherming Gemeente Steenwijkerland Vendelweg 1 Steenwijk
Datum ontvangst aanvraag :	31.08.2021
Locatie :	Gehele grondgebied gemeente Steenwijkerland
Datum beschikking :	22.11.2022
Kenmerk :	D2022-10-000087
Zaaknummer :	2021-008085

Datum verzending

22.11.2022

Deze beschikking is als volgt opgebouwd:

A.	BESLUIT ONTHEFFING SOORTEN BESTRIJDING VAN SCHADE, OVERLAST	4
A.1	Aanvraag	4
A.2	Besluit	4
A.3	Ondertekening en verzending	4
A.4	Niet mee eens?	6
B.	VOORSCHRIFTEN BIJ HET BESLUIT	7
B.1	Informatie die van belang is bij melden of contact met bevoegd gezag	7
B.2	Algemeen	7
B.3	Soortspecifiek	8
B.4	Overige zaken	9
C.	OVERWEGINGEN BIJ HET BESLUIT	10
C.1	BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER	10
C.1.1	Bevoegdheid	10
C.1.1.1	Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	10
C.1.2	Procedure	10
C.1.2.1	Overeenstemming andere provincie	10
C.1.2.2	Adviesverzoek aan gemeente	10
C.1.3	Toetsingskader soorten	10
C.1.3.1	Wettelijke regels	10
C.1.3.2	Provinciaal beleid	10
C.2	WEERGAVE VAN DE FEITEN	12
C.2.1	Aanvraag ontheffing beschermde soorten	12
C.2.1.1	Omschrijving van het project / activiteiten	12
C.2.2	Doel van het project	14
C.2.3	Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd	14
C.2.4	Periode	14
C.2.5	Onderliggende documenten	14
C.2.6	Aanvullende gegevens	15
C.3	TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN	15
C.3.1	Inhoudelijke beoordeling	15
C.3.1.1	Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek	15
C.3.1.2	Effectbeoordeling, mitigatie en staat van instandhouding	16
C.3.1.3	Beschrijving noodzaak ontheffing	19
C.3.1.4	Geen andere bevredigende oplossing / alternatievenafweging	19
C.3.1.5	Wettelijk belang van het project	20
C.3.1.6	Toetsing aan overige vereisten	21
C.3.1.7	Zorgplicht blijft altijd gelden	21
D.	SLOTCONCLUSIE	21

BIJLAGE 1. KAARTEN MET AANDUIDING TYPE LOCATIE	22
BIJLAGE 2. TELGEGEVENS PER LOCATIE GEMEENTE STEENWIJKERLAND	23

A. BESLUIT ONTHEFFING SOORTEN BESTRIJDING VAN SCHADE, OVERLAST

A.1 Aanvraag

De heer Hoksberg van het adviesbureau Ecogroen B.V. heeft, namens de gemeente Steenwijkerland, een aanvraag om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming – onderdeel soorten¹ (verder Wnb - soorten) bij ons ingediend. De ontheffingaanvraag is ingediend op basis van het Roekenbeschermingsplan Steenwijkerland.

Deze hebben wij op 31 augustus 2021² ontvangen en geregistreerd onder kenmerk 2021-008085.

De aanvraag heeft u tussentijds gewijzigd³. Deze gewijzigde aanvraag is het uitgangspunt voor deze ontheffing.

De aanvraag is gedaan vanwege het verplaatsen van roekennesten op verschillende locaties binnen de gemeente Steenwijkerland. Hieronder geven wij ons besluit weer.

A.2 Besluit

Wij besluiten u een ontheffing⁴ te verlenen van verbodsbepalingen voor een soort van de Vogelrichtlijn. In het bijzonder gaat het om nesten en rustplaatsen van vogels opzettelijk te vernielen of te beschadigen of nesten van vogels weg te nemen⁵.

Deze ontheffing heeft betrekking op het verwijderen en verplaatsen van nesten van de roek volgens de werkwijze zoals beschreven in de bijlagen bij de aanvraag voor het Gehele grondgebied gemeente Steenwijkerland.

Voor het opzettelijk storen van roeken tijdens de activiteit heeft u geen ontheffing nodig omdat u geen verbodsbepaling overtreedt. Deze storing is namelijk niet van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de roek⁶.

Deze ontheffing treedt in werking een dag na de verzenddatum van dit besluit tot en met 31 december 2027.

Verder besluiten wij dat de volgende stukken/delen van de aanvraag onderdeel uitmaken van de ontheffing, voor zover niet in strijd met de voorschriften zoals weergegeven in B. Voorschriften bij het besluit.

- Ecogroen, 27 juni 2022. *Roekenbeschermingsplan Steenwijkerland*

De motivering voor ons besluit is in C. *Overwegingen bij het besluit* weergegeven.

Voorschriften

Aan ons besluit verbinden wij voorschriften. Deze zijn in B. *Voorschriften bij het besluit* weergegeven.

¹ In het kader van art. 3.3, eerste lid Wnb

² Kenmerk provincie D2021-08-003662

³ Kenmerk provincie D2022-07-000217

⁴ Op basis van art. 3.3, eerste lid

⁵ Art. 3.1, tweede lid Wnb

⁶ Art. 3.1, vierde en vijfde lid Wnb

A.3 Ondertekening en verzending

Een afschrift van dit besluit is tevens verzonden aan:

- M.Hoksberg, Ecogroen B.V.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

A handwritten signature in blue ink that reads "L. Wuijster" with a stylized flourish at the end.

Lars Wuijster,
Teamleider vergunningverlening

A.4 Niet mee eens?

Als u het niet eens bent met dit besluit kunt u bezwaar maken

Stuurt u dan een bezwaarschrift aan ons. Wij controleren dan of wij een juist besluit hebben genomen.

Uw bezwaarschrift is een brief die aan een aantal eisen moet voldoen.

De wet stelt eisen aan uw bezwaarschrift. Die eisen zijn:

1. U zegt met welk besluit u het niet eens bent. Dit doet u door in uw bezwaarschrift het kenmerk te vermelden dat in onze brief staat.
2. U zegt waarom u het niet eens bent met dit besluit.
3. U zet uw naam, adres, handtekening en de datum op uw bezwaarschrift.
4. U verstuurt het bezwaarschrift op tijd. Op onze brief staat een verzenddatum. U stuurt ons binnen zes weken na die datum uw bezwaarschrift.

Uw bezwaarschrift kunt u op de volgende manieren aan ons versturen.

1. Met de post naar: Gedeputeerde Staten van Overijssel, team Juridische Zaken, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.
2. Via internet. U gebruikt daarvoor ons digitale bezwaarformulier. U vindt het formulier via <https://forms.overijssel.nl/bezwaar-klacht/bezwaar-beslissing/>.
3. Via de e-mail naar klachtenbezwaar@overijssel.nl.

Wat als u niet kunt wachten tot er een nieuw besluit is genomen?

Ook als u bezwaar maakt treedt dit besluit gewoon in werking. Dat kan vervelende gevolgen voor u hebben. U kunt de rechtbank dan vragen een voorlopige beslissing te nemen, door een zogeheten 'voorlopige voorziening' aan te vragen. Dit is een aparte procedure die loopt naast de door u gestarte bezwaarprocedure. Voor de behandeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening betaalt u een bedrag. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor informatie over het indienen van een verzoek belt u met de Rechtbank Overijssel: 088 - 361 55 55.

B. VOORSCHRIFTEN BIJ HET BESLUIT

Het besluit, de voorschriften en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

B.1 Informatie die van belang is bij melden of contact met bevoegd gezag

Geeft u in de e-mail (meldpunt@overijssel.nl) naar ons of in een telefoongesprek (038 499 88 99) altijd aan dat het gaat om de Wet natuurbescherming - soortenbescherming, de naam van het project en ons kenmerk van dit besluit (D2022-10-000087). Daarmee is direct duidelijk voor welk deel van de organisatie de melding of uw verzoek tot contact bestemd is.

B.2 Algemeen

1. Deze ontheffing is alleen geldig voor (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
2. Minimaal zeven werkdagen voor aanvang van de werkzaamheden informeert u ons over de startdatum door een e-mail te sturen naar meldpunt@overijssel.nl. Geeft u bij de melding aan:
 - de contactpersoon ter plaatse, inclusief het mobiele telefoonnummer van de contactpersoon;
 - de naam van de begeleidend ecologisch deskundige⁷, inclusief het mobiele telefoonnummer van deze persoon;
 - het adres waar de werkzaamheden worden uitgevoerd;

Wanneer contactgegevens wijzigen, informeert u ons hierover.

3. De ontheffinghouder neemt direct contact op met het Overijssel Loket, telefoonnummer 038 499 88 99 als bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen. Als het voorkomen van overtreding van verbodsbepalingen niet mogelijk is moet u de activiteiten direct staken. De effecten van de activiteiten voor de aangetroffen soort moet de ontheffinghouder in beeld brengen en doorgeven. Daarbij moeten ook de maatregelen worden meegenomen die nodig zijn om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Alleen na toestemming van de provincie mag het werk worden hervat.
4. Als de ontheffinghouder het voornemen heeft af te wijken van de uitvoeringsperiode, de voorgeschreven middelen of van de voorgenomen handelingen als weergegeven in de aanvraag, dan dient hij dit - voorafgaand aan de voorgenomen wijzigingen - ter goedkeuring voor te leggen aan de provincie. Dit is nodig omdat voor deze wijzigingen opnieuw de effecten op de betrokken soorten beoordeeld moet worden. Alleen na schriftelijke toestemming van de provincie is de voorgenomen afwijking toegestaan. Neem hiervoor contact op met het bevoegd gezag via een e-mail naar meldpunt@overijssel.nl.

⁷ De provincie Overijssel verstaat onder een ecologisch deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soort specifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of
- op HBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soorten herkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau welke is aan gesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of bescherming.

B.3 Soortspecifiek

5. Bij het uitvoeren van het verwijderen verplaatsen van roekennesten en werkzaamheden aan bomen met nesten van de werkzaamheden houdt u rekening met de kwetsbare voortplantingsperiode van de roek. Wanneer door weersomstandigheden roeken eerder zijn begonnen, er op locaties nesten voltooid zijn (geen nestbeginsels) en er door roeken al wordt gebroed worden deze nesten dat seizoen niet verwijderd of verplaatst.

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Roek												
Periode verplaatsen nesten	groen	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	groen	groen

Figuur: de perioden waarin verplaatsen van nesten en snoei/kapwerkzaamheden zijn toegestaan (groen) en niet toegestaan (rood).

6. Iedere nieuwe ronde van het verwijderen en verplaatsen van nesten voorafgaand aan het volgende broedseizoen op de in bijlage 2 weergegeven overlastlocaties, is uitsluitend toegestaan zolang uit de jaarlijkse tellingen volgens voorschrift 11 geen afname van de populatie roek plaatsvindt.
7. Bij het verwijderen/verplaatsen van roekennesten geldt dat vanaf de locatie Middenweg maximaal 50% mag worden verwijderd/verplaatst, voor de overige overlastlocaties kan 100% worden verplaatst.
8. Bij een verplaatsactie worden nesten van roeken verwijderd en verplaatst van de overlastlocatie naar de geschikte beheerlocatie zoals aangegeven in bijlage 1.
9. Bij een verplaatsactie worden tenminste 10 meerjarige nesten per overlastlocatie (mits meer dan 10 aanwezig zijn op deze locatie) naar de beheerlocaties verplaatst. Overgebleven takkenbossen van het oude nestmateriaal worden ook verplaatst naar de geschikte beheerlocatie zoals aangegeven in bijlage 1. Indien verplaatsing niet lukt, wordt onderbouwd weergegeven waarom het verplaatsen niet gelukt is in het ecologisch logboek.
10. Het aantal en bestemming van de verwijderde/verplaatste nesten en nestmateriaal wordt in het ecologisch logboek geregistreerd, voorzien van datum en fotobewijs.

Monitoring

11. Alle roekennesten van de gehele gemeente Steenwijkerland worden jaarlijks geteld in de tweede week van april. Als nulsituatie wordt uitgegaan van het 5-jarig gemiddelde over 2018-2022, 798 nesten. De resultaten van de jaarlijkse tellingen worden gemeld via het e-mail adres onder B.1.
12. A. Indien het aantal nesten in de gemeente Steenwijkerland <90% is van het 5-jarig gemiddelde over 2018-2022 (minder dan 718), gelden de volgende aanvullende maatregelen voor het eerstvolgende verplaatsseizoen:
- Verwijderen van maximaal 25% van de in het voorgaand telmoment aanwezige nesten op locatie Middenweg
 - Verwijderen van maximaal 50% van de in het voorgaand telmoment aanwezige nesten op locatie overige overlastlocaties
- B. Indien het aantal nesten in de gemeente Steenwijkerland gedurende 2 of meer jaren <90% is van het 5-jarig gemiddelde over 2018-2022 (minder dan 718), worden in het eerstvolgende verplaatsseizoen geen verwijderingen of verplaatsingen uitgevoerd.
13. Tenzij sprake is van een situatie zoals weergegeven in voorschrift 12, geldt dat als het aantal getelde nesten op de beheerlocatie Onderduiksweg gedurende twee jaar of langer meer dan 50 is:

- Verplaatsing vanuit overlastlocatie Middenweg naar de beheerlocatie Onderduiksweg toegestaan tot 75 %
 - Als in aanvulling ook het aantal nesten op de Middenweg is gedaald tot <100, is verplaatsing overlastlocatie Middenweg naar de beheerlocatie Onderduiksweg tot 100% toegestaan.
14. Klachten van burgers en bedrijven worden voortdurend geregistreerd en indien mogelijk gekoppeld aan specifieke overlastlocaties. Mogelijk biedt het uitblijven van klachten aanleiding om bij bepaalde overlastlocaties geen verwijdering/verplaatsing uit te voeren.
15. In de beheerlocaties zoals aangegeven op de kaarten in bijlage 1 moet de gemeente Steenwijkerland borgen dat er geen ruimtelijke ontwikkelingen plaats vinden waardoor potentiële broedlocaties van roeken vernield worden.

B.4 Overige zaken

16. De werkzaamheden voert u uit in overeenstemming met bovengenoemde voorschriften en door of onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van de roek.
17. U houdt een ecologisch logboek bij of laat dit bijhouden door bijvoorbeeld de ecologisch deskundige. Uit dit logboek blijkt aantoonbaar op welke wijze, waar en wanneer uitvoering is gegeven aan de bovengenoemde voorschriften. Het gaat er daarbij vooral om het registreren van uitvoering, keuzes, afwegingen bij het handelen volgens de voorschriften en hoe wordt omgegaan met onverwachte soorten of situaties. Het ecologisch logboek is op de werklocatie aanwezig en wordt op verzoek van de toezichthouder aan hem/haar getoond.

C. OVERWEGINGEN BIJ HET BESLUIT

Het besluit, de voorschriften en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

C.1 BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER

C.1.1 Bevoegdheid

C.1.1.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De aangevraagde activiteiten vinden hoofdzakelijk plaats op het grondgebied van Overijssel. De activiteiten vallen niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Besluit natuurbescherming⁸. In dat geval zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten op basis van de Wnb (art. 1.3, eerste lid).

Als de activiteiten ook gevolgen heeft voor populaties van soorten op het grondgebied van de aangrenzende provincie (Wnb, art. 1.3, derde lid) stemmen wij ons besluit af met gedeputeerde staten van die provincie.

C.1.2 Procedure

De procedure voor het verlenen van de ontheffing is uitgevoerd in overeenstemming met hoofdstuk 5 van de Wnb. Daarbij zijn de relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

C.1.2.1 Overeenstemming andere provincie

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op ons grondgebied. De effecten van het project op beschermde soorten zijn beperkt tot ons grondgebied. Overeenstemming met een andere provincie is niet nodig.

C.1.2.2 Adviesverzoek aan gemeente

Wij hebben de aanvraag naar het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Steenwijkerland gestuurd met het verzoek om advies. De gemeente is vier weken de gelegenheid geboden om te reageren.

Zij heeft van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt.

C.1.3 Toetsingskader soorten

Een ontheffing kan worden verleend als aan verschillende kaders is voldaan. In deze paragraaf beschrijven we kort aan welke kaders wordt getoetst.

C.1.3.1 Wettelijke regels

Een verzoek tot ontheffing wordt beoordeeld op basis van de regels, zoals deze zijn opgenomen in hoofdstuk 3, paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Bij ons oordeel houden we tevens rekening met het derde lid van artikel 1.10 Wnb.

Ook het Besluit natuurbescherming⁹ en (soms) de Regeling natuurbescherming¹⁰ zijn voor de toetsing relevant.

C.1.3.2 Provinciaal beleid

Naast de wettelijke regels hebben wij beleid opgesteld in onze Omgevingsvisie. De regels, die daaruit voortkomen, zijn vastgelegd in onze Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hoofdstuk 7 Natuur). Hierin zijn onder andere regels met betrekking tot een vrijstelling van bepaalde soorten weergegeven.

⁸ Art. 1.3, eerste lid Besluit natuurbescherming

⁹ Art. 3.9 Besluit natuurbescherming

¹⁰ Art. 3.22 Regeling natuurbescherming i.s.m. art. 3.25 Besluit natuurbescherming

In onze Beleidsregel Natuur Overijssel 2017¹¹ is vastgesteld dat wij kennisdocumenten soorten¹² (voorheen de soortenstandaarden) betrekken bij de afweging tot het verlenen van een ontheffing op basis van de artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wnb.

C.1.3.2.1 Jaarrond beschermde vogelnesten

Onder invloed van jurisprudentie heeft de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) in 2009 lijsten opgesteld van de vogelsoorten, waarvan het nest jaarrond beschermd moet worden. Wij hebben deze lijsten van jaarrond beschermde nesten van vogels in 2017 beleidsarm overgenomen.

Inmiddels is gebleken dat deze landelijke lijsten niet volledig op onze provincie zijn toegespitst. Daarom hebben wij deze lijsten aangepast. Deze nieuwe lijsten zijn tot stand gekomen aan de hand van de meest recente trends en aantallen van broedvogels in Nederland en in Overijssel. Vervolgens is beoordeeld of de soorten in de juiste categorie waren ingedeeld om de soort aan te merken als soort met vast nest respectievelijk soort met jaarrond beschermd functioneel leefgebied.

Wij hebben 2 lijsten vastgesteld, namelijk:

1. Lijst Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten Overijssel.
2. Lijst vogelsoorten met jaarrond beschermd functioneel leefgebied Overijssel.

De nesten c.q. het ecologisch functionele leefgebied van de soorten op de lijsten zijn beschermd.

Bescherming nesten algemeen

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en het uitbroeden van de eieren en voor het grootbrengen van de jongen. Indien de soort nest-indicerend gedrag vertoont, zoals het baltsgedrag en het aanslepen van nestmateriaal tot het moment dat de jongen zelfstandig zijn, is het niet toegestaan het nest te verwijderen of de broedlocatie ongeschikt te maken. Het nest-indicerend gedrag is al onderdeel van het broeden.

Als het gaat om vogelsoorten, waarbij de jongen direct het nest verlaten (nestvlinders), is ook de ruime omgeving van het nest belangrijk. In de context van de Wnb valt onder nest zowel de inhoud als de ecologisch functionele omgeving onder het begrip nest. De omvang van de ecologisch functionele omgeving verschilt per vogelsoort. Het betreft de omgeving die nodig is om het broedsucces van de betreffende vogelsoort te garanderen. Onder de verbodsbepaling vallen alle activiteiten die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Ook situaties, die het nest op zich niet fysiek aantasten, kunnen onder de verbodsbepalingen vallen. Als er bijvoorbeeld sprake is van aantasting van de ecologisch functionele omgeving, waardoor de broedvogel zijn nestplek permanent verlaat.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Die vogels gebruiken hun nest niet als een vaste rust of verblijfplaats. De meeste nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen¹³ niet de bescherming van artikel 3.1 van de Wnb.

Jaarrond beschermd nest of leefgebied

Nesten van de roek zijn jaarrond beschermd. Voor deze soort geldt dat de specifieke voorwaarden voor het broeden en grootbrengen van de jongen niet overal aanwezig zijn. De broedplekken met het ecologisch functionele leefgebied van deze soorten genieten daarom ook buiten het broedseizoen bescherming. Op basis daarvan is bij het verwijderen van (oude) nesten van deze soort altijd een ontheffing nodig. Zonder ontheffing is er sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen.

¹¹ Art. 4.2.1 Beleidsregel Natuur Overijssel 2017

¹² Te raadplegen via: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

¹³ Het broedseizoen start met nest-indicerend gedrag en eindigt als de jongen geen ouderzorg meer nodig hebben. De duur en periode van het broedseizoen verschilt per soort.

C.2 WEERGAVE VAN DE FEITEN

C.2.1 Aanvraag ontheffing beschermde soorten

C.2.1.1 Omschrijving van het project / activiteiten

De gemeente Steenwijkerland wil maatregelen kunnen treffen om de komende vijf jaar overlast van huidige en toekomstige roekenkolonies op haar bewoners te kunnen beheersen. Daarnaast wil de gemeente Steenwijkerland de populatie roeken in haar gemeente beschermen.

De gemeente Steenwijkerland kent meerdere kolonies van roeken die voor overlast zorgen bij buurtbewoners. De gemeente krijgt regelmatig klachten van bewoners die gaan over geluidsoverlast, vervuiling door uitwerpselen en ander vuil. In bijlage 5 van de aanvraag is een overzicht gegeven van de overlast zoals deze door de bewoners wordt ervaren.

Om te voorkomen dat burgers het recht in eigen hand nemen en maatregelen treffen tegen broedlocaties van roeken, wil de gemeente Steenwijkerland beheermaatregelen kunnen uitvoeren. Op die manier worden roekenkolonies tevens een veilige plek geboden om binnen de gemeente grenzen tot broeden te komen. Concreet houdt het aangevraagde project in dat op overlastlocaties roekennesten verwijderd worden en vervolgens naar speciaal daarvoor aangewezen en beschermde beheerlocaties verplaatst. Het verplaatsen van roekenkolonies door het verplaatsen van oude nesten naar alternatieve beheerlocaties in de omgeving is in Nederland vaker succesvol uitgevoerd.

Tussen 2004 en 2018 vond (met gebruikmaking van een ontheffing van de Flora- en Faunawet) in de gemeente Steenwijkerland overlastbestrijding plaats, met als doel om zowel de staat van instandhouding te borgen, alsook de ernstigste overlast tegen te gaan. De gemeente Steenwijkerland was positief over de resultaten en wil maatregelen blijven treffen om overlast van huidige en eventueel toekomstige kolonies te beheersen. Om beheersing mogelijk te maken is een nieuwe ontheffing aangevraagd op basis van een geactualiseerd roekenbeschermingsplan.

In het roekenbeschermingsplan dat als basis dient voor de aanvraag, is voor een duurzame instandhouding van de roekenpopulatie en overlastbestrijding binnen de gemeente Steenwijkerland onderscheid gemaakt tussen de volgende drie typen broedkolonies:

1. Overlastlocaties
2. Beheerlocaties
3. Gedooglocaties

Op basis van de tijdens het onderzoek waargenomen broedlocaties is in overeenstemming met de gemeente is een geactualiseerde beheerkaart gemaakt. In die beheerkaart is de indeling van elke locatie weergegeven. Het voorgenomen beheer van elk type locatie verschilt.

Overlastlocaties

Op overlastlocaties wordt ernstige overlast ervaren of is er bij uitbreiding ernstige overlast te verwachten. Een overlastlocatie betreft meestal een broedlocatie of satellietlocatie. In enkele gevallen geeft alleen een deel van een broedlocatie overlast. In die gevallen wordt gesproken over overlastnesten. De gemeente verwijdert en verplaatst de overlast-nesten aanpakken mits aan de volgende eisen voldaan wordt:

1. De twee kolonies (Kolonie Oldemarkt en Kolonie Steenwijk bestaande uit locaties Rams Woerthe, Kallenkoterallee en Middenweg) moeten als geheel behouden blijven, alleen overlastnesten worden verwijderd en verplaatst.
2. De overlast moet aantoonbaar zijn door middel van goed onderbouwde klachten of meldingen. Dit is weergegeven in een bijlage bij de aanvraag.
3. Overlastnesten worden uitsluitend in het winterhalfjaar (uiterlijk tot eind januari) preventief verwijderd (met hoogwerkers, door of onder begeleiding ecoloog), om te voorkomen dat de nesten in het broedseizoen weer roeken aantrekken. Volgens de evaluatie van de eerdere ontheffing is dat voldoende om te voorkomen dat de overlast zich verplaatst/uitbreidt.

4. Er wordt niet persé jaarlijks opgetreden in overlastlocaties; wanneer de overlast uitblijft of binnen de perken blijft, wordt van verplaatsing afgezien.
5. Het geheel verplaatsen van een overlast locatie is alleen mogelijk als er een beheerlocatie met een passend nestbomenassortiment en capaciteit aanwezig is binnen hetzelfde territorium en die beheerlocatie daadwerkelijk bezet is geraakt. Alleen dan kan zo'n beheerlocatie doorgroeien en dezelfde functie gaan vervullen voor een te verplaatsen locatie.

Beheerlocaties

Beheerlocaties zijn duurzame, geschikte broedlocaties voor roekenkolonies, die dienen om de op overlastlocaties geweerde roeken(nesten) te herbergen. Een beheerlocatie biedt geschikte nestbomen (eik, beuk, es of populier) en is in eigendom van de gemeente. Een beheerlocatie wordt zoveel mogelijk op afstand van de woonomgeving gekozen tenzij reeds een draagvlak voor de bestaande roekenkolonie aanwezig is. Per broedpaar is minimaal 1,5 hectare vochtig en bemest bouw- en/of grasland aanwezig binnen een straal van 1.500 meter.

Een beheerlocatie is een locatie waar al een broedlocatie van roek aanwezig is, in het verleden een broedlocatie is geweest, of een locatie waar roeken zich in de toekomst kunnen vestigen. De locaties bieden de mogelijkheid voor een roek om zich (na vestiging) stand te houden en waar mogelijk uit te breiden. Beheerlocaties ondervinden weinig verstoring en in de directe omgeving zijn geen roofvogelnesten aanwezig. Daarnaast moeten beheerlocaties voor langere termijn vrij zijn van ruimtelijke ontwikkelingen of andere veranderingen.

Gedooglocaties

Naast beheer- en overlastlocaties zijn er locaties die aan een groot deel van de criteria van een beheer- of overlastlocatie voldoen, maar op een paar punten afwijken. Er is geen overlast, maar geschikt als beheerlocatie zijn ze ook niet. In de toekomst worden op dergelijke locaties problemen verwacht. Daarom worden deze locaties gemonitord, maar er wordt geen actief beheer op gevoerd. Een gedooglocatie kan zich op termijn ontwikkelen tot overlastlocatie.

Borging

Per deelgebied zijn kaarten opgenomen waarin locaties waar roeken broeden worden ingedeeld in overlast-, gedoog- en beheerlocaties. Kleinere locaties op korte afstand van elkaar worden tot dezelfde broedlocatie gerekend. Kaarten van deze overlast, gedoog en beheerlocaties zijn als bijlage 1 bij de ontheffing gevoegd.

Alle door de gemeente in 2022 aangewezen beheerlocaties zijn in eigendom van de gemeente Steenwijkerland. De beheerlocaties zijn door Ecogroen beoordeeld op geschiktheid voor roeken en bestaan allen uit bomenlanen met volwassen, sterk vertakkende loofbomen, vooral zomereik, beuk en es. Al deze boomsoorten zijn geschikt als nestlocatie voor roek.

De aangewezen beheerlocaties zijn allemaal groenlocaties waar in de komende beheerplanperiode geen ruimtelijke ontwikkelingen zijn voorzien. De functionaliteit van de gebieden als beheerlocatie zal daarom de komende vijf jaar niet wijzigen. Daarnaast wordt in de digitale beheerdatabase van de gemeente opgenomen welke gebieden/ bomen zijn aangewezen als beheerlocatie voor de roeken. Mocht hier onderhoud van de bomen nodig zijn, bijvoorbeeld voor de veiligheid, dan weten de uitvoerders dat ze rekening moeten houden met (potentiële verstoring rondom) de nestlocaties.

De bomen in Park Rams Woerthe zijn daarnaast aangewezen als monumentale bomen. Voor alle bomen binnen de beheerlocaties geldt dat deze enkel gekapt mogen worden met een kapvergunning. In de komende omgevingswet worden daarnaast ook alle groene structuren beschermd. De intentie is om zoveel mogelijk bomen te behouden. Op beheerlocaties worden geen roekennesten verwijderd.

Werkzaamheden

Verplaatsen en verwijderen van nesten op overlastlocaties

Het met behulp van een hoogwerker verwijderen van nesten om deze in het geheel te verplaatsen naar beheerlocaties. Op de beheerlocaties worden de her te gebruiken nesten opnieuw in de bomen bevestigd met behulp van een hoogwerker.

De achtergebleven overlastnesten worden, indien bereikbaar, met een hoogwerker/ klimmer in de periode oktober tot en met januari verwijderd. De overlastnesten worden uit de bomen getrokken en vallen op de grond, waarna de losse takken direct worden opgeruimd.

Als het niet fysiek mogelijk is om nesten te verplaatsen, wordt als alternatief voor het verplaatsen oud nestmateriaal in de bomen van de beheerlocatie opgehangen zodat het oude nestmateriaal als basis kan dienen voor een nieuw nest.

Snoeien van bomen op overlastlocaties

Op overlastlocaties waar roeken blijven terugkeren worden overlastnesten -indien praktisch uitvoerbaar- in de periode oktober tot en met januari eenmalig uit de boom gehaald door de vork waarin het nest zit weg te snoeien.

Lokken van roeken naar beheerlocaties

De roeken worden allereerst gelokt door het plaatsen van de oude nesten op de nieuwe alternatieve locatie op de meest nabijgelegen beheerlocatie. Daarnaast worden de vogels gelokt door het aanbieden van nestmateriaal uit de oude locaties. Verder hebben eventueel aanwezige roekenkolonies op de beheerlocaties (zoals bij Park Rams Woerthe) een aantrekkende werking op de vogels.

Kappen van bomen in het kader van veiligheid

Het kappen van bomen op overlastlocaties, beheerlocaties en gedooglocaties is onderdeel van de ontheffing, maar uitsluitend op basis van boomveiligheid, zoals wanneer een enkele boom binnen een locatie moet worden gekapt omdat deze door bijvoorbeeld ziekte een gevaar vormt voor de veiligheid. Vervolgens wordt er op dezelfde locatie of in ieder geval binnen de beheerlocatie een nieuwe boom aangeplant. Het kaalkappen van een beheerlocatie (of andere locatie) valt buiten deze ontheffing.

Evalueren en monitoren roekenbeschermingsplan

De effectiviteit van verplaatsing of ingreep bij een broedlocatie wordt gemonitord op de reguliere wijze door nesttellingen. Na het broedseizoen vindt vervolgens een evaluatie plaats over de resultaten en genomen maatregelen. Op basis van deze evaluatie kan het plan worden bijgesteld dan wel ongewijzigd worden voortgezet.

C.2.2 Doel van het project

Het doel van de maatregelen is om de roekenpopulatie in gemeente Steenwijkerland op duurzame wijze te behouden en beschermen, én om roekenoverlast aan te pakken.

C.2.3 Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd

U vraagt ontheffing aan voor de roek van het verbod om nesten en rustplaatsen opzettelijk te vernielen of te beschadigen of nesten weg te nemen¹⁴ en om deze vogels opzettelijk te storen¹⁵.

C.2.4 Periode

De ontheffing is oorspronkelijk aangevraagd voor de periode van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2027. In de aanvulling is gevraagd de periode door te laten lopen tot en met 31 december 2028. Een ontheffing op basis van een roekenbeheerplan verlenen wij echter voor een periode van 5 jaar.

C.2.5 Onderliggende documenten

¹⁴ Art. 3.1, tweede lid Wnb

¹⁵ Art. 3.1, vierde lid Wnb

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten toegezonden:

- Ecogroen, 30 augustus 2021. Projectplan roekenaanpak Steenwijkerland (vervallen);
- Ecogroen, 27 juni 2022. Roekenbeschermingsplan Steenwijkerland, inclusief de volgende separaat bijgevoegde bijlagen:
 - Bijlage 2 bij het Roekenbeschermingsplan – kaarten broedlocaties roeken in gemeente Steenwijkerland;
 - Bijlage 4 bij het Roekenbeschermingsplan – Foerageergebieden rondom de beheerlocaties;
 - Bijlage 5 bij het Roekenbeschermingsplan – Klachten bewonersgroepen;
- Machtiging;
- Beantwoording enkele aanvullende vragen per e-mail 25 augustus 2022.

C.2.6 Aanvullende gegevens

Wij hebben uw aanvraag op 31 augustus 2021 ontvangen. Op 7 oktober 2021 zijn aanvullende gegevens gevraagd. Deze gegevens zijn op 14 juli 2022 en 15 augustus 2022¹⁶ ontvangen. Op 5 oktober 2022¹⁷ is verzocht de ontheffing te verlenen voor een looptijd van 5 jaar na verlening.

C.3 TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN

C.3.1 Inhoudelijke beoordeling

Onze Omgevingsverordening geeft voor uw handeling en betrokken soorten geen vrijstelling. We betrekken wel het kennisdocument van de roek bij onze toetsing.

C.3.1.1 Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek

Middels bureau- en veldonderzoek is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van beschermde soorten. In het rapport Roekenbeschermingsplan Steenwijkerland¹⁸ wordt beschreven hoe dit onderzoek is uitgevoerd.

In de periode 2008-2021 zijn jaarlijks de roekenkolonies en het aantal nesten in kaart gebracht door een vaste medewerker van de gemeente Steenwijkerland (hierna: de gemeente). De telling vindt éénmaal per jaar plaats vanaf de grond, vlak voordat het blad aan de bomen komt. Dit is doorgaans de laatste week van maart tot de eerste week van april. Al sinds 2009 wordt de telling door dezelfde medewerker uitgevoerd, een European Treeworker en bekend met de ecologie van de roek.

In april 2022 heeft Ecogroen, samen met de gemeente, deze gegevens aangevuld en geactualiseerd door middel van een veldbezoek. De inventarisatie is voor de gehele gemeente Steenwijkerland uitgevoerd. Bekende locaties met nestindicerende waarnemingen van de afgelopen tien jaar zijn geïnspecteerd op de aanwezigheid van nesten. Ook zijn locaties bezocht, geactualiseerd en op kaart uitgewerkt. Hierbij is gelet op de aan- of afwezigheid van nesten en de geschiktheid van de locatie voor roeken.

Voordat het actualiserende veldonderzoek is uitgevoerd, is een bureauonderzoek gedaan. Diverse bronnen zijn hiervoor geraadpleegd, waaronder de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF, 2022), de website Waarneming.nl (in de database van deze site staan enkele nestlocaties die ontbreken in de NDFF) en Sovon Vogelonderzoek Nederland (Sovon, 2022). Daarnaast zijn de monitoringsgegevens van de gemeente geanalyseerd. Aan de hand van deze gegevens is een kaart gemaakt met alle bekende en mogelijk nieuwe locaties van roekennesten in de gemeente.

Tijdens het veldbezoek op 7 april 2022 zijn bekende en mogelijke nieuwe nestlocaties in de gemeente bezocht om te beoordelen of de locaties in gebruik zijn. Bij alle locaties is het aantal nesten geteld en is een beoordeling gedaan van de geschiktheid van de locatie, en tot welk type locatie deze moet worden gerekend. (Overlast-, gedoog- of beheerlocaties). Hierbij is gekeken naar de geschiktheid van de locaties als broedgebied voor roek. Per locatie is tevens genoteerd hoeveel bomen op de locatie aanwezig waren, het soort boom en de omvang of levensfase van de boom.

¹⁶ Kenmerk provincie D2022-07-002017, D2022-07-002018, en D2022-10-000565

¹⁷ Kenmerk provincie D2022-10-000709

¹⁸ Hoofdstuk 3 en 4

Resultaten onderzoek

Roekennesten bevinden zich op diverse locaties in de bebouwde kom van Steenwijk en Oldemarkt. Omdat de afstand tussen de kernen van Steenwijk en Oldemarkt bijna 10 kilometer is wordt ervan uitgegaan dat het gescheiden roekenkolonies zijn. Eén in Steenwijk en één in Oldemarkt.

In Steenwijk bevinden zich vervolgens twee grote broedlocaties, één in Park Rams Woerthe (410 nesten) en één aan de Middenweg (304 nesten). Daarnaast is er een kleinere broedlocatie aanwezig rondom de Kallenkoterallee (54 nesten). De overige broedlocaties, bestaande uit kleinere aantallen nesten (<20 nesten), zijn zogenaamde satellietlocaties en betreffen kleine broedlocaties afgesplitst van de drie voorgenoemde grotere locaties.

De kolonie in Oldemarkt bestaat uitsluitend uit kleinere satellietlocaties. Het totaal aantal waargenomen nesten betreft 21 (nesten die zich op particulier terrein bevinden zijn hierin niet meegenomen).

Samengevat komt dit neer op vier samenhangende broedlocaties die elk bestaan uit een combinatie van grote broedlocaties en satellietlocaties in de bebouwde kom en het aangrenzende buitengebied.

De roeken broeden in bomen in groenzones, parken, laanbeplanting en bosjes. In totaal zijn in 2022 849 nesten waargenomen. Een overzicht van de broedlocaties (grote en satellietlocaties) is weergegeven op de kaarten die als bijlage bij de aanvraag zijn gevoegd. In de loop van de jaren zijn een aantal broedlocaties binnen de gemeente verdwenen en zijn er nieuwe locaties bijgekomen. Het totale aantal nesten binnen de gemeente blijft de laatste jaren stabiel.

Roeken foerageren volgens het kennisdocument doorgaans binnen een straal van 1,5 kilometer rondom de broedlocatie op graslanden en pas bewerkte akkers. De in de gemeente broedende roeken foerageren in parken en groenzones zoals het park Rams Woerthe, sportvelden, nabij winkelcentra (afval) en in het omliggende agrarisch buitengebied. In het buitengebied zijn natuurlijke voedselgebieden in de vorm van vochtige, bemeste gras- of bouwlanden aanwezig binnen een straal van 1.500 meter van de broedlocaties. Het foerageergebied dat in de huidige situatie door roeken wordt gebruikt valt hier volledig binnen. Behalve een verplaatsing van de nestlocaties voorziet het plan geen wijziging in het territorium van roek.

Van roeken is bekend dat er soms flinke verschuivingen optreden in aantallen en verspreiding van broedlocaties. Wanneer beheermaatregelen uitgevoerd worden, kan dit zorgen voor het verplaatsen van kolonies, ook naar buiten de gemeente. In de gemeenten rondom Steenwijkerland is de aanwezigheid van roek bekend, hier komen ook grote kolonies voor (bijvoorbeeld in Meppel, Coevorden, Hogeveen).

Wij zijn van oordeel dat het onderzoek afdoende is geweest om aanwezigheid en functie van nesten van de roek te kunnen vaststellen. De wijze van onderzoek wijkt af van hetgeen in het kennisdocument is opgenomen. Hierin worden twee veldbezoeken tussen 15 maart en 10 mei gevraagd. Het onderzoek ten behoeve van de aanvraag is weliswaar eenmalig in april 2022 uitgevoerd, maar wordt ondersteund doordat in de periode 2008-2021 jaarlijks het aantal nesten is geteld. Hierdoor is een langjarig en actueel inzicht ontstaan in de aantallen en verspreiding van (broedlocaties van) de roek in de gemeente Steenwijkerland.

C.3.1.2 Effectbeoordeling, mitigatie en staat van instandhouding

Door de werkzaamheden worden nesten van roeken beschadigd en vernield die zich bevinden op de overlastlocaties. In bijlage 2 zijn de aantallen nesten op elke locatie weergegeven.

De voorgestelde mitigerende maatregelen, zoals beschreven in de bijlage bij de aanvraag¹⁹, zijn voldoende. Ze komen overeen met bestaande methoden zoals beschreven in het kennisdocument van de roek. Met deze maatregelen worden negatieve effecten op de roek zoveel mogelijk geminimaliseerd. In *B.*

¹⁹ Hoofdstuk 5 en 7.

Voorschriften bij het besluit zijn de voorgestelde maatregelen vastgelegd. In hoofdlijnen komen deze neer op:

- Verwijderen en verplaatsen van nesten vindt plaats buiten de kwetsbare broedperiode. Het verwijderen vindt plaats tussen 1 oktober en 1 februari. Wanneer door weersomstandigheden roeken eerder met nestbouw zijn begonnen, en er op locaties nesten voltooid zijn en er door roeken al wordt gebroed worden deze nesten dat seizoen niet verwijderd of verplaatst.
- Na het verwijderen/verplaatsen worden de nestbomen op overlastlocaties indien mogelijk ongeschikt / minder aantrekkelijk gemaakt door gericht te snoeien;
- Het verwijderen /verplaatsen van nesten is alleen toegestaan op de overlastlocaties zoals deze in bijlage 1 van deze ontheffing zijn aangegeven.
- Registratie van overlast wordt voortdurend uitgevoerd. Het uitblijven van klachten van overlast mag aanleiding zijn om in het daaropvolgende jaar geen beheer op de overlastlocatie uit te voeren.
- Vanwege de omvang van de locatie Middenweg, worden hier per jaar maximaal 50% van de in het voorgaande jaar getelde nesten verwijderd/verplaatst. Daarbij kunnen de nesten die de meeste overlast veroorzaken eerst worden verplaatst (dit zijn de nesten bij de snackbar, supermarkt en achtertuinen).
- Op het moment dat de nabijgelegen beheerlocatie (Onderduiksweg) wordt bezet met tenminste 50 door roeken bezette nesten, kan een groter aandeel van de overlast veroorzakende nesten worden verwijderd/verplaatst. Dit is als volgt toegelicht: "Elk jaar wordt tijdens de evaluatie met een ecologisch deskundige bepaald of de aantallen van de te verwijderen nesten op deze locatie moeten worden bijgesteld. Ook dit is onder andere weer afhankelijk van hoe de roeken reageren op de verplaatsingsacties.". Wij stellen hiervoor een aantal aanvullende voorschriften op, waarin wij meer een kader scheppen voor deze bijstellingen. Zie hieronder voor onze aanvullende overwegingen.
- Voor de overige locaties geldt volgens de aanvraag geen limiet in het aantal te verwijderen/verplaatsen nesten. Wij stellen hiervoor een aantal aanvullende voorschriften op, waarin wij een waarschuwingsgrens opnemen op basis waarvan het aantal te verplaatsen nesten moet worden bijgesteld. Zie hieronder voor onze aanvullende overwegingen.
- Wij gaan uit van een waarschuwingsgrens van 10% beneden het vijf-jarig gemiddelde van de populatie van 2018-2022. Dan is aanpassing nodig naar het verplaatsen van maximaal 25% van de overlastnesten van de Middenweg en 50% van de overige overlastnesten). Als dit geen herstel geeft, wordt het jaar daarop niet beheerd. Als de situatie zich herstelt, is het voorschrift niet van toepassing.
- Specifiek voor de Middenweg geldt dat als de locatie Onderduiksweg voor 2 jaar met minimaal 50 nesten bezet is, het aantal te verplaatsen nesten kan stijgen tot 75%. Op het moment dat de locatie Middenweg door voortdurende verplaatsing is gedaald tot beneden de 100 nesten, en de locatie Onderduiksweg heeft gedurende twee jaar tenminste 50 bezette nesten. kunnen in de volgende jaren 100 % van de nesten verplaatst worden per jaar.
- Vanuit elke overlastlocatie worden jaarlijks tenminste 10 nesten daadwerkelijk verplaatst naar de beheerlocatie (bij overlastlocaties van meer dan 10 broedparen). Kleinere overlastlocaties bij voorkeur verplaatsen naar een grotere beheerlocatie zodat daar voldoende aantrekking is. Dit betreft bij voorkeur meerjarige nesten. Alleen als het in de daadwerkelijke uitvoering in de praktijk niet mogelijk blijkt, kan hiervan worden afgeweken. Pas daarbij indien mogelijk de verwijderingswijze aan door bijvoorbeeld een tak te snoeien en mee te verplaatsen. Daarbij moet worden geregistreerd waarom verplaatsing uiteindelijk niet mogelijk is. Ook het aantal verwijderde en/of verplaatste nesten wordt per locatie geregistreerd in het ecologisch logboek;
- Nestmateriaal van de verwijderde nesten (of bij het verplaatsen zodanig beschadigde nesten dat deze niet meer teruggeplaatst kunnen worden), wordt bij de beheerlocaties aangeboden, zodat deze aantrekkelijker worden als broedlocatie.
- Monitoring van het aantal nesten door de jaarlijkse nestentellingen voort te zetten (alle kolonies (overlast-, beheer en gedooglocaties, ook op privégrond) in de tweede week van april. Samen met de aantallen verwijderde en verplaatste nesten per locatie vormt dit de basis voor een jaarlijkse terugkoppeling van de resultaten aan ons waarin de effecten op de staat van instandhouding worden geëvalueerd, het succes van beheersing en aanbevelingen voor aanpassing van de methode.

Toetsing SVI

De landelijke staat van instandhouding van de roek is ongunstig (Sovon). De landelijke trend over de periode 1975-2015 van de broedpopulatie van de roek laat een snelle toename zien tot de eeuwwisseling, daarna nemen de aantallen geleidelijk weer af. In deze periode is de roek minder dan 5 % significant afgenomen. Deze afname is ook in de periode 2006-2016 vastgesteld. De stand in Steenwijkerland is in de periode 2009-2022 redelijk stabiel, met uitzondering van de eerste jaren tot 2011. In de periode TOT 2016 werden ook roekennesten verplaatst op basis van een roekenbeheerplan en ontheffing.

Het roekenbeheerplan en de aanvullende voorschriften zijn zodanig vormgegeven, dat afbreuk van de staat van instandhouding niet aan de orde is omdat de totale roekenstand in de gemeente wordt gewaarborgd. Op een aantal beheerlocaties zijn al roekennesten aanwezig en er is voldoende ruimte beschikbaar voor uitbreiding. Door de locaties aan te wijzen, in te richten en te beschermen als beheerlocatie en daarnaast roeken actief te lokken naar de beheerlocaties, blijft een goede lokale staat van instandhouding van de roek gewaarborgd.

Het uitgangspunt is dat verplaatsen van nesten mogelijk is doordat op de beheerlocaties voldoende geschikte bomen aanwezig zijn zodat de roek op de beheerlocaties kunnen nestelen. De capaciteit van de vervangende locaties is inzichtelijk gemaakt door de bomen per beheerlocatie in kaart te brengen.

In Oldemarkt zijn in totaal 21 nesten waargenomen op overlastlocaties. De beheerlocatie aan de Ossenzijlerweg en de Weerdijk omvat 125 bomen. De capaciteit in aantal nesten daarvan is ruimschoots meer dan de 21 nesten die overlast veroorzaken in de kern van Oldemarkt. Deze beheerlocatie ligt daarnaast op korte afstand van de overlastlocaties en biedt daarmee voldoende alternatieve, goed bereikbare gelegenheid voor de roeken om naar uit te wijken.

Het totaal aantal nesten op overlastlocaties in Steenwijk in 2022 is 389, inclusief de Middenweg. Op de beheerlocaties zijn in totaal 289 volwassen bomen beschikbaar. Op één locatie zijn bomen aanwezig die in de toekomst kunnen uitgroeien tot geschikte nestbomen. Uitgaande van het gemiddelde van 2,9 nesten per boom²⁰, bieden deze beheerlocaties ruimte aan 838 nesten. Omdat op enkele beheerlocaties al nesten aanwezig zijn, is er in totaal ruimte vrij voor 588 nesten (en meer wanneer de bomen meer dan gemiddeld bezet raken). Ook dit is voldoende om de overlast gevende roeken ruimte te bieden op alternatieve plekken. Overigens werkt het bewoond zijn van beheerlocaties aantrekkelijk op andere roeken. Alle beheerlocaties bevinden zich binnen 1500 meter van overlastlocaties, zodat de locatie niet limiterend is.

De Middenweg is een uitzonderlijke locatie door het aantal nesten en de mate van overlast. Het gaat hier om een groot aantal nesten dat verwijderd zou moeten worden. Deze locatie wordt daarom gefaseerd aangepakt door maximaal 50% van de aanwezige nesten van het voorgaande jaar te verwijderen. De nesten die de meeste problemen opleveren bij de snackbar, de supermarkt en in de achtertuinen van de woningen aan de noordzijde van de Middenweg worden eenmalig weggehaald en verplaatst naar een andere meer geschikte locatie. In de directe omgeving zijn mogelijkheden voor de kolonie, bijvoorbeeld aan de Onderduikersweg en in de bomen direct aan de zuidkant van de Middenweg. Wanneer blijkt dat de roeken de locatie aan de Onderduikersweg bezetten kan een groter deel van de nesten aan de Middenweg worden verplaatst naar de nieuwe beheerlocaties.

In de aanvraag wordt voorgesteld deze verplaatsing jaarlijks te evalueren en op basis van een eigen oordeel door een ecologisch deskundige de intensiteit te vergroten. Op het moment dat de beheerlocatie aan de Onderduikersweg een succes wordt, onderschrijven wij het oordeel dat het verplaatsen kan worden geïntensifieerd, maar we nemen aanvullende voorwaarden op. Dit hangt samen met de jaarlijkse tellingen. In de gehele gemeente worden de verwijderde/verplaatste nesten bijgehouden en het aantal nesten per locatie wordt jaarlijks geteld. Dit wordt jaarlijks aan ons gerapporteerd, vergezeld van een

²⁰ Tijdens een vierjarig onderzoek naar roekenkolonies in Noord-Drenthe in de jaren '90 werden gemiddeld 2,9 nesten per boom geteld, waarbij de spreiding varieerde van 1 tot 22 nesten. Meer dan de helft van alle roeken nestelden in bomen met vijf of meer nesten. De capaciteit van de beheerlocaties is weergegeven op basis het gemiddelde van 2,9 nesten per boom.

evaluatie van de effecten op de staat van instandhouding, het succes van beheersing en (aanbevelingen voor) aanpassing van de methode. Zowel voor de locatie Middenweg als gemeentebreed nemen wij in afwijking van de aanvraag aanvullende voorschriften op met een afwegingskader op waarbinnen de ontheffinghouder zich mag bewegen. De reden hiervoor is dat het om een aanzienlijk grote kolonie gaat en een aanzienlijk deel van de populatie binnen Steenwijkerland die verplaatst zou worden. Op het moment dat de verplaatsing van deze kolonie niet lukt (maar het verwijderen wel) dan zal er sprake zijn van een negatief effect op de plaatselijke staat van instandhouding. Een effect op de staat van instandhouding van de roek in Steenwijkerland kan ook tot een negatief effect op de provinciale staat van instandhouding leiden. Het voorkomen van effecten op de staat van instandhouding is één van de ontheffingsvoorwaarden.

Bij de monitoring wordt het gemiddelde van de in 2018-2022 aangetroffen aantallen beschouwd als de nulsituatie voor de gemeente Steenwijkerland. Over de jaren waarin eerder is geteld is in de aantallen een zekere variatie. Toenamen en afnamen kunnen ook het gevolg zijn van uitwisseling met andere gemeenten of andere natuurlijke processen. Ongeveer de helft van de populatie aan roeken in Steenwijkerland (met uitzondering van de niet getelde op particulier terrein) broedt op overlastlocaties. Hiervan wordt 50% van de Middenweg en 100% van de andere locaties per jaar verwijderd/verplaatst. Dit vraagt om enige voorzichtigheid om (tijdelijk) dalingen te voorkomen. Tegelijkertijd is het verplaatsen van een overlastlocatie het meest effectief als deze geen aantrekking meer heeft in de vorm van aanwezige roeken en roekennesten.

Wij gaan uit van een waarschuwingsgrens van 10%. Op het moment dat de in april getelde aantallen nesten 10% of meer dalen ten opzichte van 2018-2022, is voor de daarop volgende periode (1 oktober-1 februari) aanpassing van de werkwijze noodzakelijk. De aanpassing bestaat uit het in deze periode verwijderen/verplaatsen van maximaal 25% van de overlastnesten van de Middenweg en 50 % van de overige overlastnesten. Als het jaar daarna geen herstel plaatsvindt tot binnen de waarschuwingsgrens van > 90 % van de populatie van 2018-2022, dan wordt het jaar daarna geen beheer uitgevoerd. Op het moment dat de populatie op basis van de april-tellingen weer herstel laat zien tot boven de waarschuwingsgrens, dan is reguliere verwijdering weer toegestaan.

Specifiek voor de Middenweg is ook het 'aanslaan' van de beheerlocatie Onderduiksweg van belang. Op deze locatie zijn bij de ontheffingverlening nog geen roeken aanwezig. Als uit tellingen blijkt dat er op de locatie Onderduiksweg gedurende twee jaar tenminste 50 bezette nesten zijn, dan kunnen we concluderen dat daar een kolonie aan het ontstaan is die geschikt is en ook aantrekkelijk om nesten van de Middenweg naar toe te verplaatsen. Het is dan toegestaan om 75% van de nesten per jaar te verwijderen. Op het moment dat de locatie Middenweg door voortdurende verplaatsing is gedaald tot beneden de 100 nesten, en de locatie Onderduiksweg heeft gedurende twee jaar tenminste 50 bezette nesten, kunnen in de volgende jaren 100 % van de nesten verplaatst worden per jaar. Tevens onder de voorwaarde dat de aantallen gemeentebreed niet dalen tot meer dan 90% van het gemiddelde aantal roekennesten over de jaren 2018-2022.

C.3.1.3 Beschrijving noodzaak ontheffing

De voorgenomen werkzaamheden ten behoeve van het roekenbeheer leiden tot het verwijderen en verplaatsen van roekennesten. Dit is een overtreding van de verbodsartikelen genoemd in artikel 3.1 lid 2 van de Wnb. Voor de overtreding van dit verbod heeft u een ontheffing nodig.

U heeft ook ontheffing aangevraagd van het verbod om de roek opzettelijk te storen. Voor het opzettelijk storen van roeken tijdens de activiteit heeft u geen ontheffing nodig omdat u geen verbodsbepaling overtreedt. Deze storing is namelijk niet van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de roek²¹.

²¹ Art. 3.1, vierde en vijfde lid Wnb

C.3.1.4 Geen andere bevredigende oplossing / alternatievenafweging

Wij zijn van oordeel dat andere bevredigende oplossingen ontbreken. Er zijn geen geschikte alternatieven voor uitvoering van het project.

Uit de inventarisatie is gebleken dat de geselecteerde gedoog- en beheerlocaties het meest geschikt zijn. Een alternatieve locatie is niet aan de orde.

De werkwijze is afgestemd op de aanwezigheid van roek en overige algemene broedvogels en hun seizoencyclus. Er is geen hanteerbare werkwijze denkbaar die voor de beschermde soorten gunstiger zou kunnen uitpakken.

Uit de evaluatie van de werkwijze die in de periode 2008-2018 is gevolgd, blijkt dat de gemeenten heel tevreden zijn over de resultaten. Ook al lukt het niet om alle overlastlocaties helemaal op te heffen, het lukt wel om deze tenminste te verkleinen. Dit resultaat is behaald zonder dat daarbij een afname in de roekenstand is opgetreden. Het feit dat de gemeente de mogelijkheid heeft om op te treden tegen ernstige overlast, heeft het draagvlak voor co-existentie met roeken verbeterd. De gebruikte methode is daarmee bewezen effectief en doet daarnaast geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de roek.

In het verleden heeft de gemeente aanvullend gebruik gemaakt van afschrikkingsmethoden zoals het gebruik van alarmpistolen, wapperende linten et cetera, maar deze aanvullende werkzaamheden worden niet wenselijk geacht in verband met lawaai, omgevingsgeluid, hinder en onrust voor de omgeving. Deze versturende activiteiten blijven daarom achterwege.

Het enige alternatief is niets doen. In die situatie loopt de overlast op overlastlocaties op, doordat de kolonies daar groter worden en/ of zich verplaatsen naar ongunstige locaties. Hoewel het verboden is, zullen bewoners overgaan tot hun eigen verjagingsmethoden. Daarvan zijn in de literatuur vele voorbeelden bekend. Illegale verjaging resulteert in gemiddeld 2,4 nieuwe (kleine) satellietlocaties die ook op ongewenste plekken terecht kunnen komen en daardoor nieuwe overlastlocaties vormen.

Wij kunnen met deze redenering instemmen. Hiermee is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

C.3.1.5 Wettelijk belang van het project

De ontheffing voor de roek is aangevraagd op basis van het belang van 'volksgezondheid of openbare veiligheid' en 'ter bescherming van flora of fauna'.

Wij zijn van oordeel dat het wettelijk belang voldoende is aangetoond. Er is namelijk sprake van dat roekenkolonies die ernstige overlast veroorzaken verplaatst worden naar een rustige locatie waar al roekenkolonies aanwezig zijn en voldoende nieuwe nestelbomen. Daarnaast is op deze nieuwe locatie geen kans op (ongeoorloofde) verstoring van nestelende en broedende roeken.

De aanwezigheid van roekenkolonies binnen de bebouwde kom leidt in toenemende mate tot meldingen, klachten en frustraties bij bewoners en gebruikers. Dit is in de aanvraag gedocumenteerd. De meldingen variëren van lawaai-overlast, vervuiling, verstoring van de nachtrust tot psychische klachten. De gemeente kan niet meer aan haar zorgplichten voldoen om parken en de straten onder de nesten schoon te houden en wordt hierdoor nalatigheid verweten. In de aanvraag is dit uitgebreid gedocumenteerd.

Overlast is vooral aanwezig in de vorm van uitwerpselen en takken op straat, voetpaden en parkeerplaatsen en geluidsoverlast van vroeg tot laat. Uitwerpselen veroorzaken in ernstige mate gladheid en ook takval levert risicovolle situaties op voor voetgangers en fietsers in straten en parken. In het broedseizoen liggen er met regelmaat dode (jonge) roeken in de straat en in het park die uit het nest gegooid worden of zijn gevallen. Deze kadavers leiden naast stankoverlast tot ernstige aantasting van de hygiëne.

Voor zover bekend veroorzaakt de roek geen directe gezondheidsklachten en hangen dergelijke klachten af van de persoon. Met geen directe gezondheidsklachten worden zaken bedoeld als het overdragen van ziektes en/of parasieten. Indirecte gezondheidsklachten worden echter in zeer ernstige mate veroorzaakt. Hiermee worden zaken bedoeld als migraine, slaapverstoring, concentratiestoornissen en psychosomatische klachten. Dit is afhankelijk van verschillende persoonlijke factoren, zoals de grondhouding. Is deze positief (bijvoorbeeld bij vogelaars) dan wordt er geen of nauwelijks overlast ondervonden. Bij de melders en klagers is de grondhouding echter negatief; zij voelen zich slachtoffer door de aanwezigheid van roeken, uitwerpselen, vuil en lawaai in hun woonomgeving. Hierdoor ontwikkelt de overlast zich als gevolg van bovengenoemde gezondheidsklachten zelfs tot lichamelijke klachten. Welke persoonlijke gevolgen een roekenkolonie heeft op de gezondheid is nog niet precies aangetoond, omdat structureel en wetenschappelijk medisch onderzoek ontbreekt.

Een aantal broedlocaties in de gemeente veroorzaakt veel overlast en wordt door bewoners in de omgeving en gebruikers van parken niet gewaardeerd. Hierdoor is men ook niet gemotiveerd om de aanwezige roeken te beschermen of het gebied zodanig in te richten dat roeken er optimaal kunnen leven. Door de aanhoudende ernstige overlast wordt gevreesd dat burgers het recht in eigen hand nemen en de roeken met alle mogelijke middelen proberen te verjagen. Volgens de gemeente kunnen de roekenkolonies op de overlastlocaties daarom leiden tot onvoorziene en ongeoorloofde schade aan de roekenpopulatie.

Door de nesten te verplaatsen naar de beheerlocaties wordt veel overlast weggenomen en neemt het draagvlak onder bewoners voor vreedzame co-existentie op beheer- en gedooglocaties toe. Op deze locaties is geen kans op overlast voor omwonenden en zullen de kolonies door de burgers worden geaccepteerd. Ook zijn hier goede mogelijkheden voor uitbreiding van de roeken-populatie in de gemeente.

C.3.1.6 Toetsing aan overige vereisten

Op basis van de Wnb²² houden wij bij onze besluiten rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied. Ook nemen we regionale en lokale bijzonderheden mee in de overweging. Wij zien geen aanleiding om aan de gevraagde ontheffing extra voorschriften te verbinden op basis van artikel 1.10, derde lid Wnb.

C.3.1.7 Zorgplicht blijft altijd gelden

Ongeacht wat in het besluit is weergegeven geldt altijd de zorgplicht, zoals deze is weergegeven in de Wnb²³. De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving.

D. SLOTCONCLUSIE

De ontheffing van de verbodsbepalingen kan op basis van de wettelijke en beleidsmatige regels worden verleend. De gunstige staat van instandhouding van de betrokken soort wordt niet aangetast.

Wij zijn van oordeel dat voor het doel van het project geen andere bevredigende oplossing is waarbij minder negatieve effecten op de beschermde soort optreden. Daarnaast zijn wij van oordeel dat er een wettelijke belang is om de negatieve effecten op de betrokken soort te rechtvaardigen. We verbinden wel voorschriften aan de ontheffing.

²² Art. 1.10, derde lid Wnb

²³ Art. 1.11, eerste en tweede lid Wnb

BIJLAGE 1. KAARTEN MET AANDUIDING TYPE LOCATIE

BIJLAGE 2. TELGEGEVENS PER LOCATIE GEMEENTE STEENWIJKERLAND

Broed-locaties	Plaats	Naam locatie	Type locatie	2018	2019	2020	2021	2022
1A250	Steenwijk	Park Rams Woerthe (west)	Beheer	230	217	237	292	250
1B11	Steenwijk	Park Rams Woerthe (zuid)	Gedoog	158	116	111	120	111
1C37	Steenwijk	Park Rams Woerthe (waterzuivering)	Gedoog					37
1D12	Steenwijk	Park Rams Woerthe (noord)	Overlast	33	41	17	26	12
1 E0	Steenwijk	Stadswallen	Gedoog	6	4	2	0	0
2F0	Steenwijk	Schanweg	Beheer	10	0	0	0	0
2G0	Steenwijk	Meppelerweg	Beheer	10	0	0	0	0
2H51	Steenwijk	Kallenkoterallee	Overlast	29	38	46	37	51
2I3	Steenwijk	Kallenkoterallee	Overlast		4	1	3	3
2J0	Steenwijk	Meppelerweg	Gedoog		6	0	0	0
2K6	Steenwijk	Meppelerweg	Overlast	2	0	6	8	6
2L1	Steenwijk	Slingerbos	Gedoog	0	0	0	0	1
2M1	Steenwijk	Troelstrastraat	Overlast			4	4	1
2N2	Steenwijk	Willem van Engenstraat	Overlast				5	2
2O0	Steenwijk	Prinses Beatrixstraat	Overlast				6	0
3P0	Steenwijk	Eesveenseweg bij snelweg	Beheer					0
3Q0	Steenwijk	Onderduikersweg	Beheer					0
3R20	Steenwijk	Eesveenseweg	Gedoog	15	18	26	24	20
3S11	Steenwijk	Dieptol	Overlast	10	11	16	18	11
3T1	Steenwijk	Middenweg	Gedoog					1
3U296	Steenwijk	Middenweg	Overlast	110	159	219	263	296
3V7	Steenwijk	Middenweg/ Groene long	Overlast				6	7
3W0	Steenwijk	Groene long	Gedoog	35	6	0	0	0
3X0	Steenwijk	Willem de Zwijgerstraat	Overlast	16	7	7	7	0
3Y4	Steenwijk	Stationstraat	Particulier					4
4Z10	Oldemarkt	Ossenzijlenweg, Oldemarkt	Beheer	14	17	10	11	10
4AA0	Oldemarkt	Weerdijk	Beheer					0
4AB4	Oldemarkt	Oosterbroekweg	Particulier	60	35	27	20	4
4AC1	Oldemarkt	Hornlanden	Gedoog					1
4AD4	Oldemarkt	Kruisstraat/marktplein	Overlast	2	6	6	3	4
4AE11	Oldemarkt	Krukmansveldweg	Overlast	20	44	30	13	11
4AF0	Oldemarkt	Telwal	Overlast	0	0	4	9	0
4AG6	Oldemarkt	Frieseweg	Overlast	0	0	3	6	6